

Polityka społeczna

dr hab. Ryszard Szarfenberg

Wykłady dla I roku, 2009/2010

Wprowadzenie

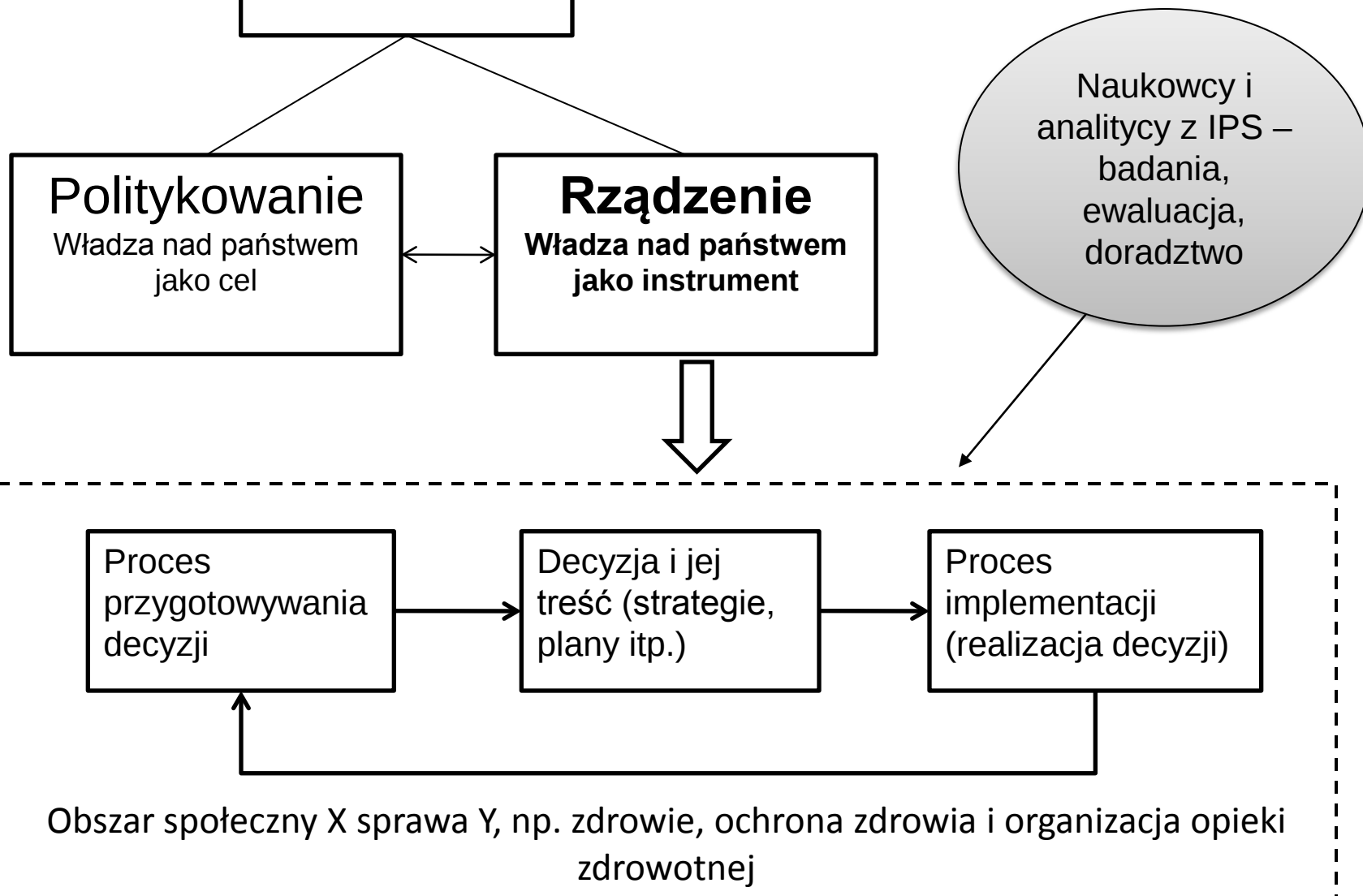
www.ips.uw.edu.pl/rszarf/psiks/ps

Tematy wykładów i zajęć

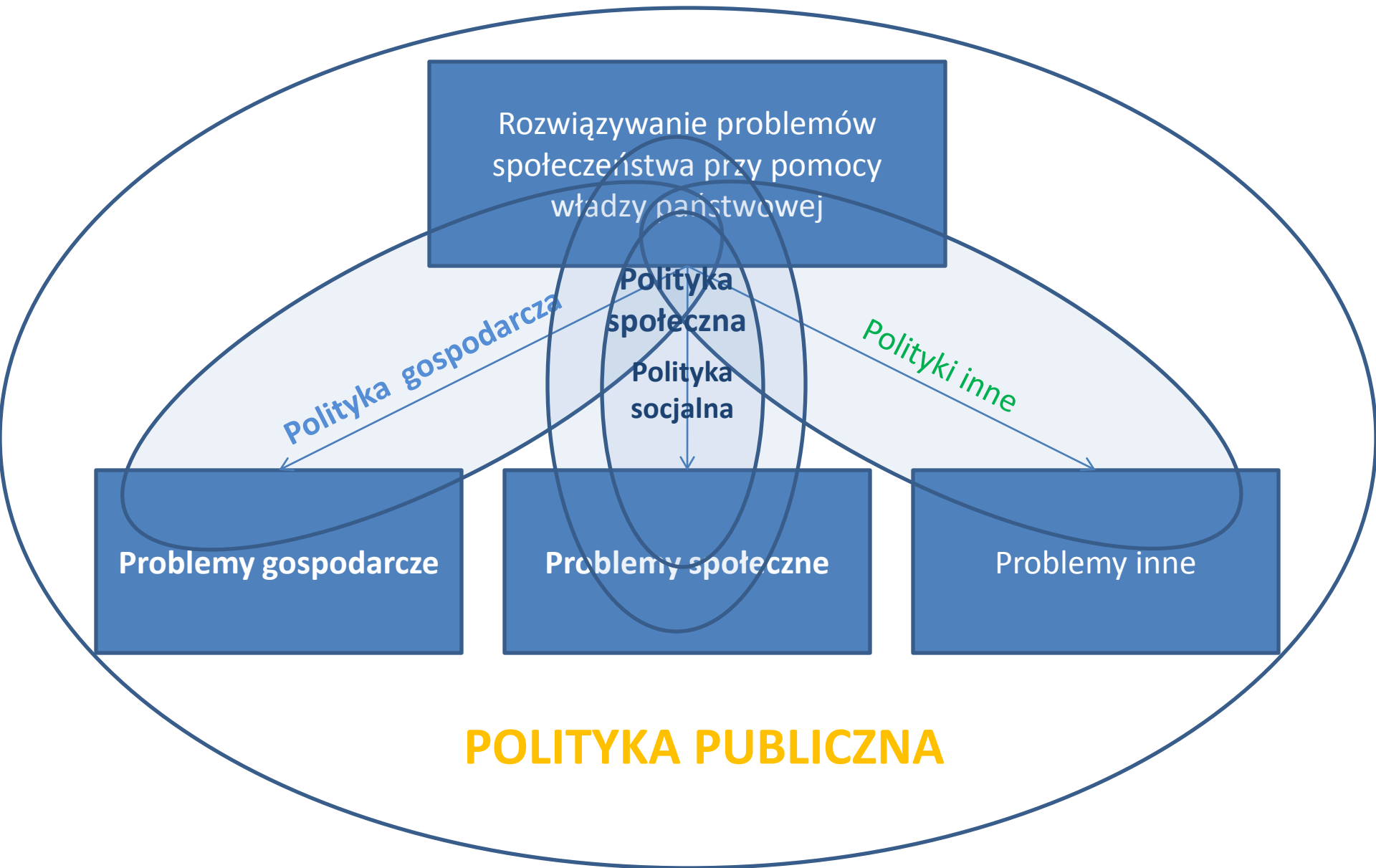
Obszary polityki społecznej

- Praca
- Konsumpcja
- Rodzina
- *Specyficzne dobra i usługi*
 - Edukacja i szkolenie
 - Ubezpieczenie
 - Pomoc
 - Opieka
 - Leczenie i ochrona zdrowia
 - Rehabilitacja
 - Mieszkanie i przestrzeń miejska
 - Ochrona bezpieczeństwa osobistego
 - Resocjalizacja
 - Ochrona środowiska i przyrody

Polityka

Polityka publiczna i polityka społeczna

Definicje polityki społecznej - przykłady

- "... naczelnym celem polityki społecznej było i jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa egzystencjalnego, w tym przede wszystkim ekonomicznego, poprzez wytworzenie i utrzymanie sieci zobowiązań gwarantowanych przez państwo (niekiedy przez nie bezpośrednio realizowanych)...,, (Józef Orczyk)
- "Działalność publiczna, której zamierzone cele i osiągnięte rezultaty dotyczą warunków, poziomu i jakości życia społeczeństw jako całości, a także wybranych zbiorowości osób, rodzin czy gospodarstw domowych,, (RSz)

Definicje *welfare state* - przykłady

- „Państwo, w którym świadomie stosuje się zorganizowaną władzę (poprzez politykę i administrację) do modyfikacji gry sił w przynajmniej trzech kierunkach:
 - W celu zagwarantowania jednostkom i rodzinom dochodu minimalnego niezależnie od rynkowej wartości ich pracy i własności
 - W celu ograniczenia zakresu zagrożeń poprzez umożliwienie jednostkom i rodzinom zabezpieczenia w razie ryzyk socjalnych (np. choroba, starość, bezrobocie), bez którego groziłyby im poważne kryzysy
 - Zapewnienie, że wszystkim obywatelom niezależnie od ich statusu i klasy zostaną zaproponowane najlepsze dostępne standardy w zakresie niektórych uzgodnionych usług społecznych” (Asa Briggs)

Definicje *welfare state* - przykłady

- Cztery najważniejsze cechy wspólne *welfare states* to
 - Demokratyczny system polityczny
 - W większości prywatna gospodarka
 - Szeroki zakres programów publicznych dających wsparcie pieniężne lub usługi na podstawie praw obywatelskich
 - Aktywna rola państwa w zarządzaniu gospodarką w celu osłabienia wahań cyklu gospodarczego i regulowania aktywności ekonomicznej (J. Donald Moon)

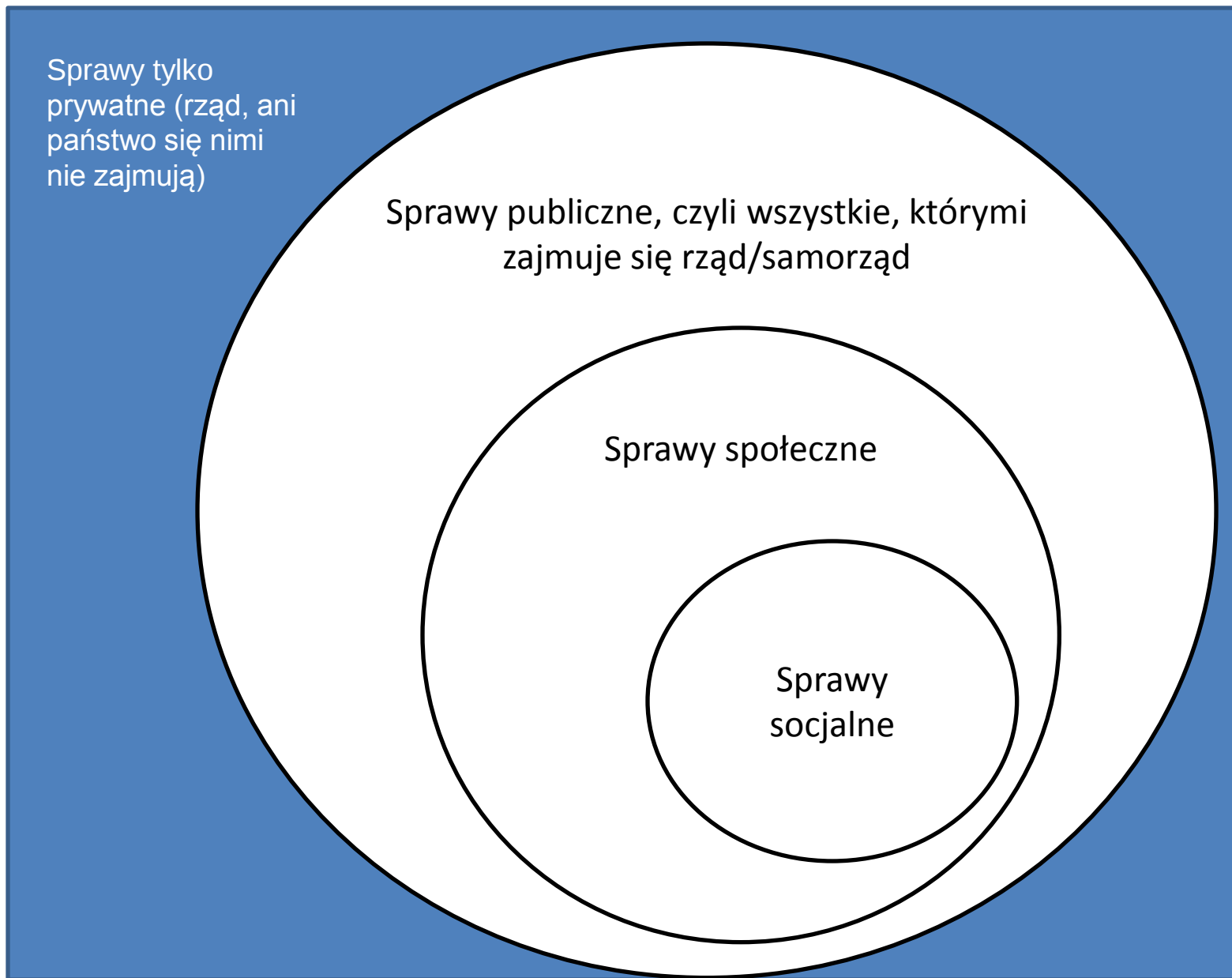
Zakresy spraw publicznych, społecznych i socjalnych

Sprawy tylko
prywatne (rząd, ani
państwo się nimi
nie zajmują)

Sprawy publiczne, czyli wszystkie, którymi
zajmuje się rząd/samorząd

Sprawy społeczne

Sprawy
socjalne

Do czego służy państwo i czym zajmują się polski rząd i administracja rządowa? Działy administracji rządowej według czterech funkcji państwa (obszary polityki publicznej)

Funkcja ochronna	Funkcja kulturalno-wychowawcza	Funkcja socjalna	Funkcja ekonomiczna
obrona narodowa; sprawy wewnętrzne; sprawiedliwość;	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego; kultura fizyczna i sport; oświata i wychowanie; szkolnictwo wyższe; wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne;	zabezpieczenie społeczne; sprawy rodziny	transport; turystyka; rolnictwo; rynki rolne; praca; gospodarka; gospodarka wodna; gospodarka morska; budżet; finanse publiczne; budownictwo, gospodarka mieszkaniowa i przestrzenna; rozwój regionalny; Skarb Państwa; instytucje finansowe; rybołówstwo

Z ustawy o działach administracji rządowej dowiadujemy się, za jakie sprawy odpowiada polski rząd. Poniżej kilka slajdów z wyliczeniem spraw w działach, które w większym stopniu można przypisać polityce społecznej rozumianej szerzej niż tylko zabezpieczenie społeczne

DZIAŁ PRACA obejmuje sprawy:

1. zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu;
2. stosunków pracy i warunków pracy;
3. wynagrodzeń i świadczeń pracowniczych;
4. zbiorowych stosunków pracy i sporów zbiorowych;
5. związków zawodowych i organizacji pracodawców.

DZIAŁ dotyczący RODZINY obejmuje sprawy:

1. rozwoju i ochrony instytucji małżeństwa, dzieci i rodziny;
2. rządowych programów wspierania rodziny, w szczególności rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, a także rodzin wielodzietnych lub niepełnych;
3. przeciwdziałania patologiom i dyskryminacji w rodzinie;
4. uwarunkowań demograficznych w kraju;
5. koordynowania i organizowania współpracy organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych i instytucji w zakresie realizacji praw rodziny, dzieci i osób starszych potrzebujących wsparcia;
6. współpracy międzynarodowej dotyczącej realizacji i ochrony praw rodziny, dzieci, młodzieży, kobiet, mężczyzn i osób starszych.

DZIAŁ ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE obejmuje sprawy:

1. ubezpieczeń społecznych i zaopatrzenia społecznego;
2. funduszy emerytalnych;
3. pomocy społecznej i świadczeń na rzecz rodziny;
4. świadczeń socjalnych, zatrudnienia, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych;
5. kombatanów i osób represjonowanych;
6. koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, z wyjątkiem rzeczowych świadczeń leczniczych;
7. działalności pożytku publicznego, w tym nadzoru nad prowadzeniem tej działalności przez organizacje pożytku publicznego....

Zakres przedmiotowy polityki społecznej

Polityka społeczna

Ujęcie wąskie:

- Zabezpieczenie społeczne

Ujęcie średnie:

- Praca
- Zabezpieczenie społeczne

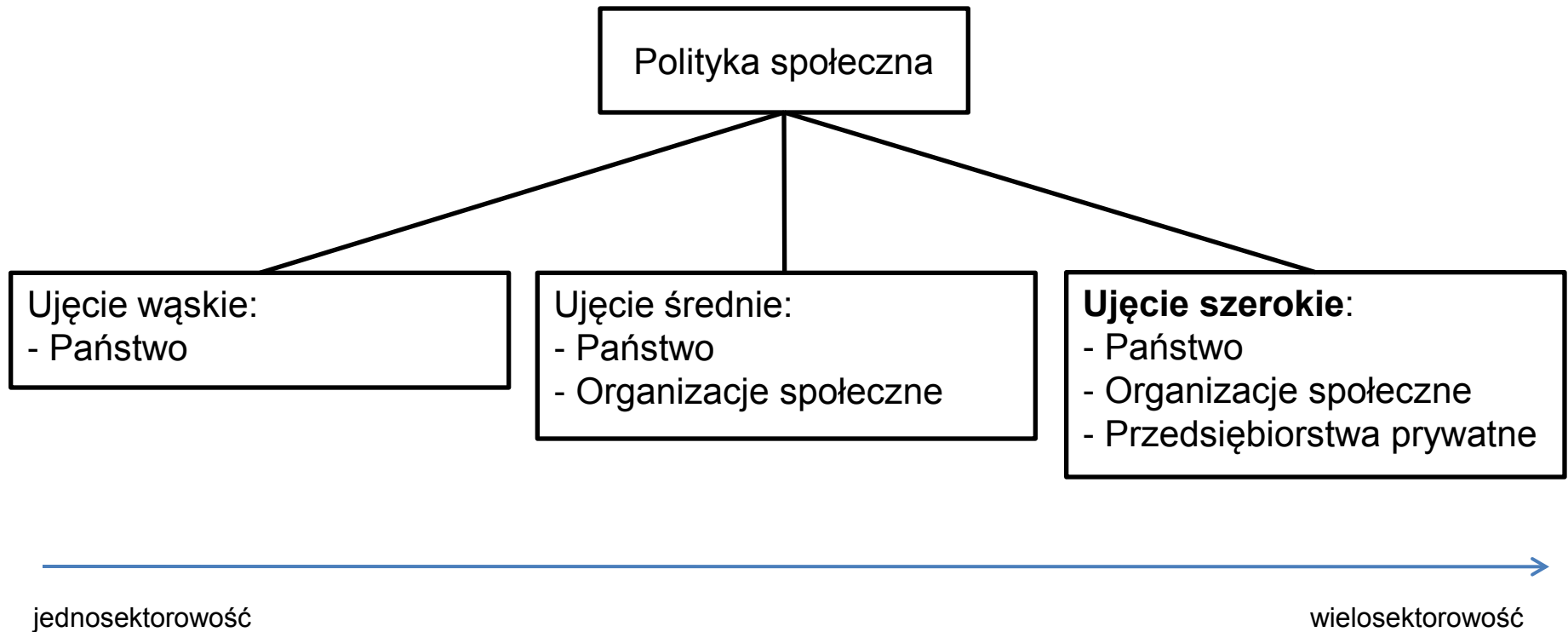
Ujęcie szerokie:

- Praca
- Zabezpieczenie społeczne
- Sprawy rodziny
- Edukacja
- Ochrona zdrowia
- Zdrowie publiczne
- Mieszkalnictwo
- Sprawy konsumenckie
- Kultura...

Jedna grupa spraw

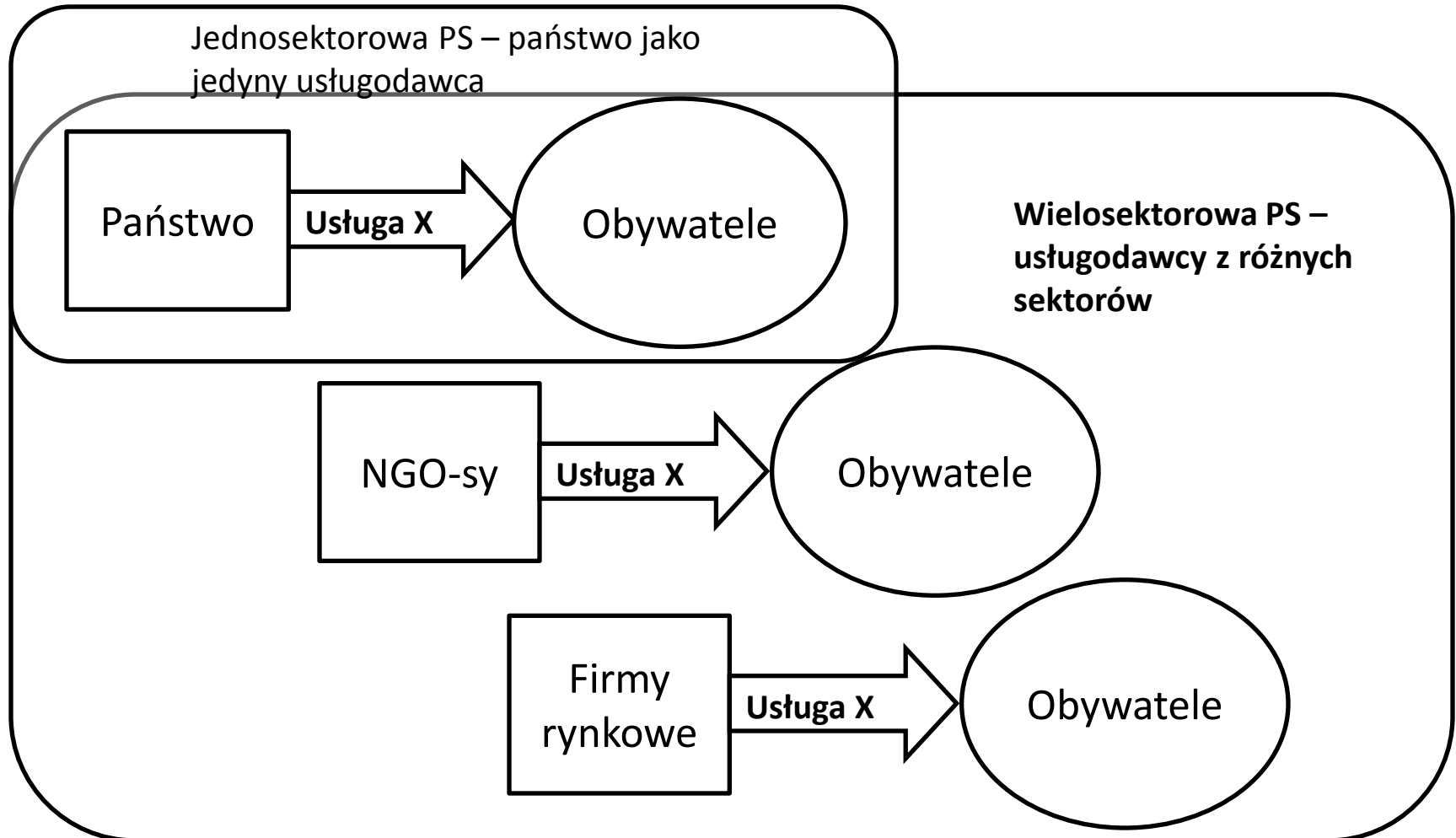
Wiele różnych grup spraw i problemów

Zakres podmiotowy polityki społecznej

Wielosektorowość dostarczania usług społecznych

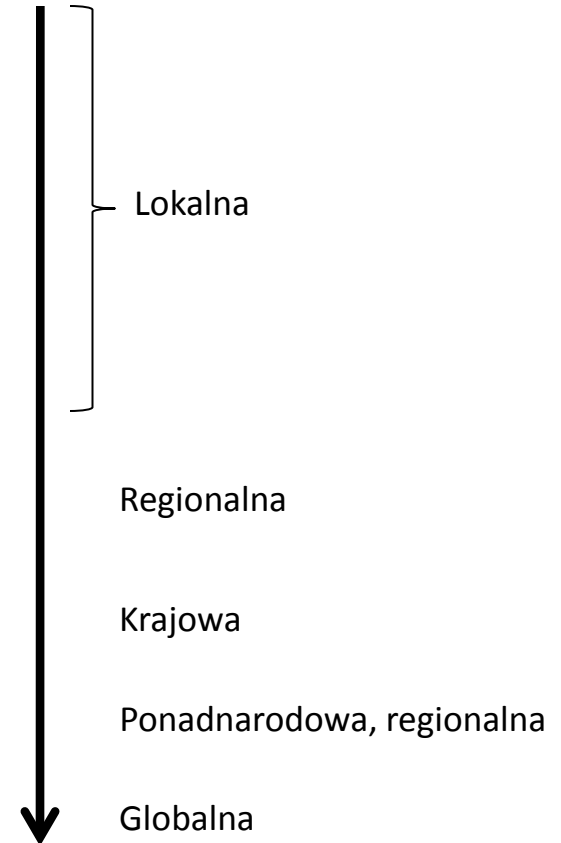
15

Polityka społeczna nie tylko ma różne działy i sektory, ale też różne poziomy, którym przypisuje się rozmaite kompetencje z zakresu poszczególnych działów i polityk

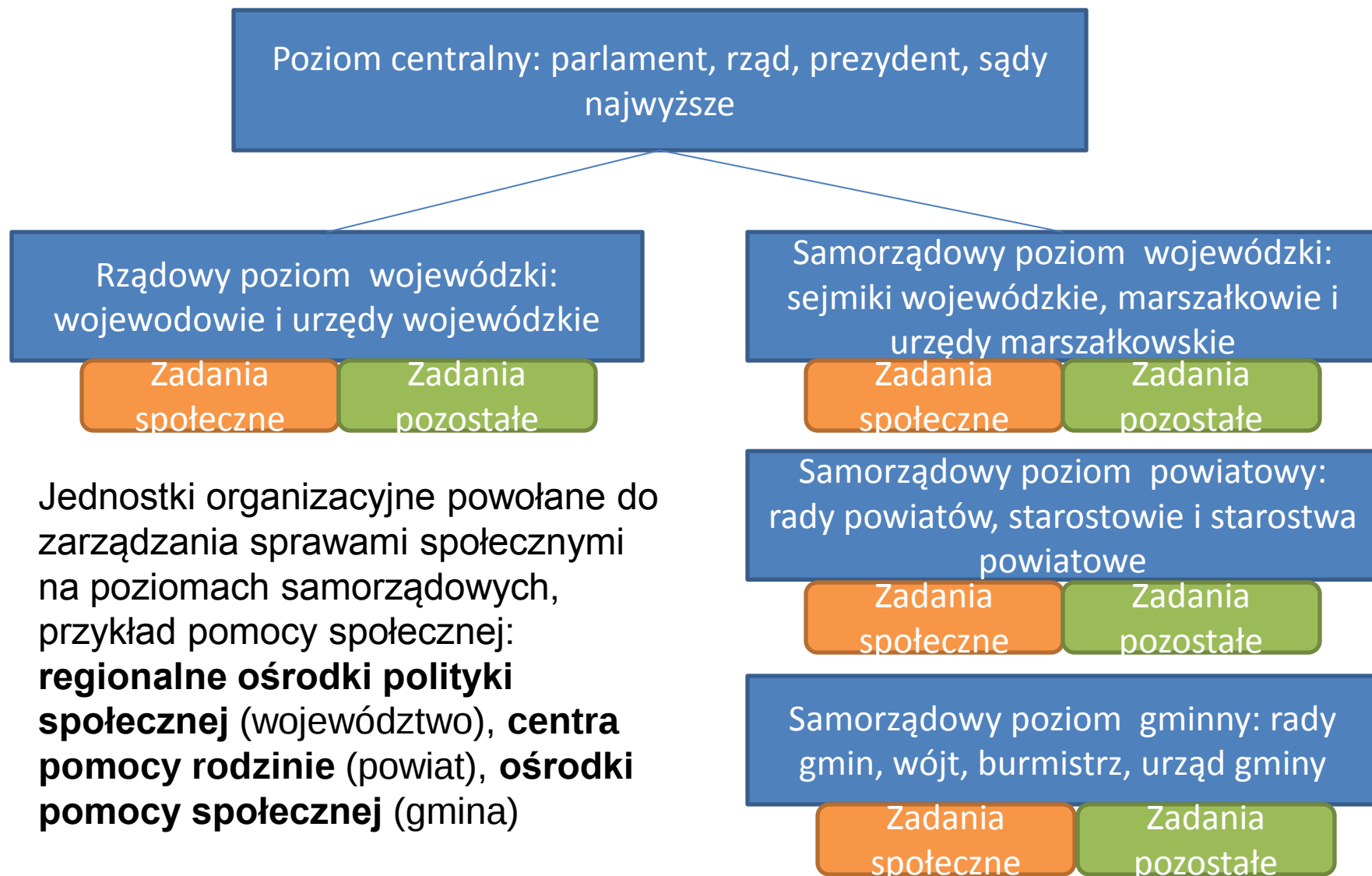
- Polityka społeczna może być obserwowana i analizowana w różnych skalach terytorialnych:

- **Wieś**
- **Miasto**
- **Gmina**
- **Powiat**
- **Województwo**
- **Państwo**
- **Unia Europejska**
- **Organizacja Narodów Zjednoczonych**

- Z każdym kolejnym poziomem pojawiają się problemy podziału kompetencji i koordynacji działań między poziomami

Złożona organizacja krajowej polityki społecznej

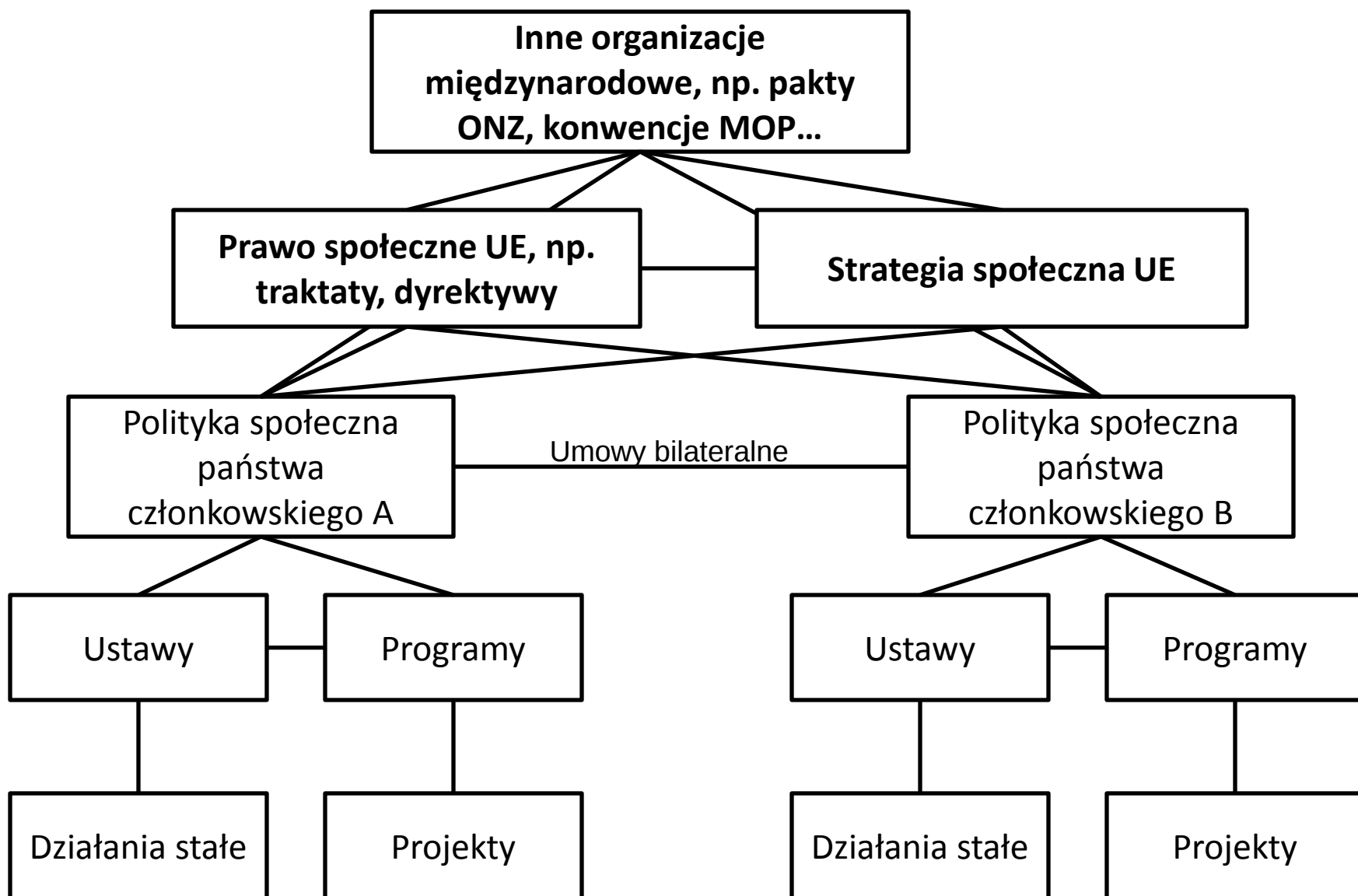

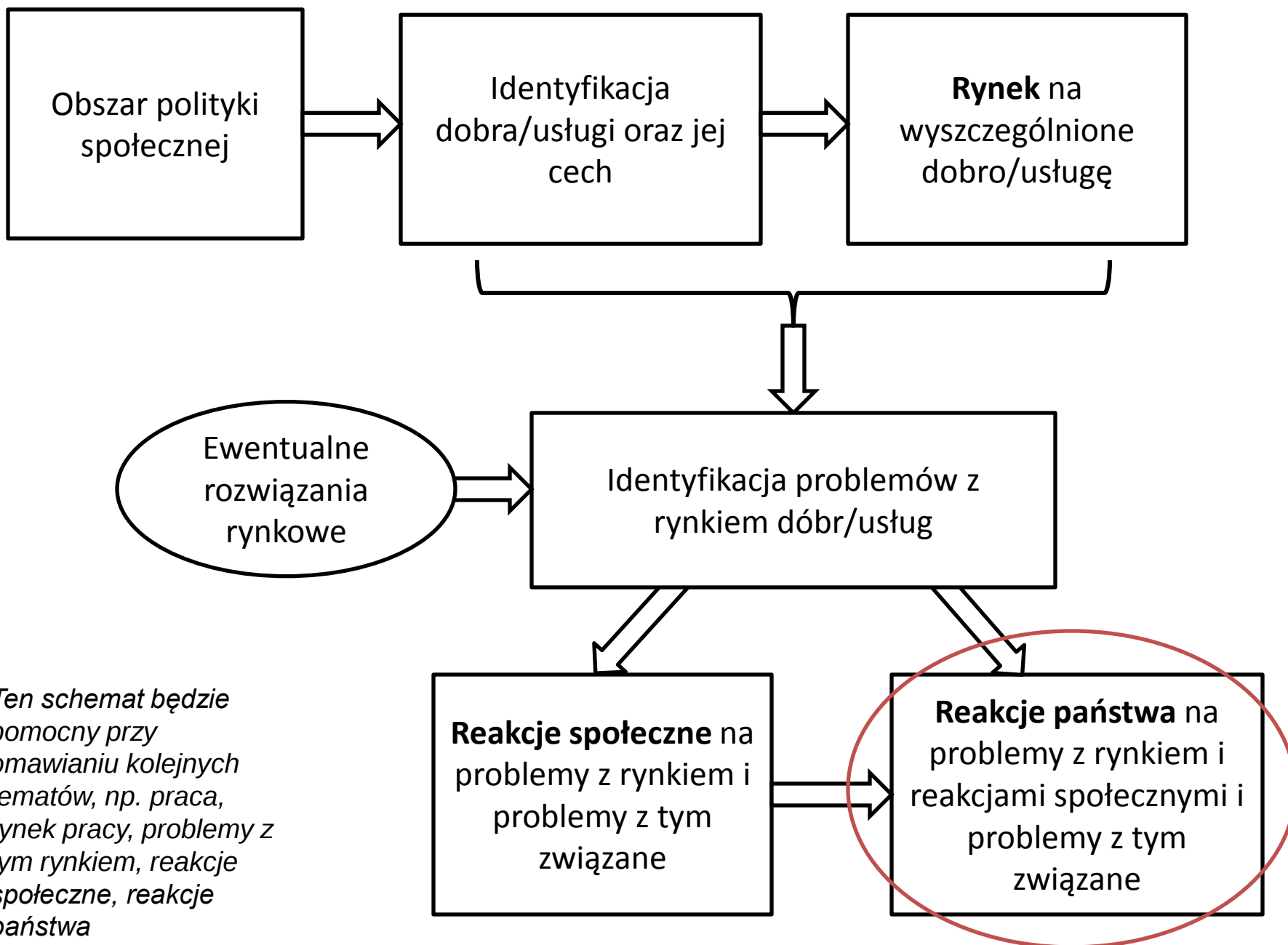
Zarządzanie funduszami europejskimi w Polsce

Zakreślone raporty i programy w największym stopniu dotyczą spraw społecznych i polityki społecznej

Organizacje międzynarodowe i krajowa polityka społeczna

Ten schemat będzie pomocny przy omawianiu kolejnych tematów, np. praca, rynek pracy, problemy z tym rynkiem, reakcje społeczne, reakcje państwa

Klasyczna polityka społeczna